

НАУКОВА ХРОНІКА

XXVI ІНТЕРДИСЦИПЛІНАРНИЙ ІСТОРИЧНИЙ СЕМІНАР: «ІСТОРІЯ @ ТЕОРІЯ»

XXI століття – час змін, не лише в сенсі переосмислення минувшини й історичного дискурсу про неї, а й період взаємної співпраці істориків різних країн. Основними завданнями такого спілкування є подолання суперечностей національних історіографій на основі рівноправного наукового діалогу та поширення досвіду інноваційного методологічного забезпечення історичних студій.

Одним з таких заходів став XXVI інтердисциплінарний історичний семінар: «Історія@Теорія» (Interdyscyplinarne Seminarium Historyczne: Historia@Teoria), який відбувся 7–9 червня 2019 р. в м. Чернеєво (Великопольське воєводство, Республіка Польща).

Організатором та ідейним натхненником цього наукового зібрання вже десять років є професор Войцех Вжосек. Перший семінар під його керівництвом відбувся ще у грудні 2009 р. За цей час майже сотня дослідників (істориків, філософів, культурологів, літературознавців, політологів, антропологів) з різних наукових центрів долучилися до взаємокорисного спілкування на його методологічній платформі.

Кілька слів варто згадати про модератора заходу. Войцех Вжосек, доктор габлітований, професор, завідувач кафедри методології історії та історії історіографії Університету імені Адама Міцкевича у Познані. Учень відомого польського методолога історичної науки Єжи Топольського, один з найяскравіших представників познанської методологічної школи. Він досліджує західноєвропейську, зокрема французьку, теорію та історію історіографії, проблеми історичного мислення та історичної культури. Автор та редактор більше десяти книжок з теорії та методології історії. Українською мовою перекладені його праці «Історія, культура, метафора. Постання неklasичної історіографії» та «Про історичне мислення». У яких обґрунтовується конструктивістський підхід до аналізу історіописання та здійснюється одна з найпереконливіших у світовій гуманітаристиці спроб концептуалізації історії як культурної практики. Вжосек показує обмеженість традиційного підходу з його трактуванням історії як науки, що дає об'єктивне знання про минуле, і пропонує натомість власну концепцію, яка розглядає історію як частину сучасної культури, спрямовану на пізнання культури минулого. Відповідні ідеї вчений і пропонує до обговорення на міждисциплінарних семінарах.

У 2010-2014 рр. В. Вжосек був головним редактором часопису «Sensus Historiae. Studia Interdyscyplinarne», а від 2016 р. редагує теоретико-методологічний журнал «Historia@Teoria». Варто згадати, що у трьох перших томах «Sensus Historiae» містилася спеціальна рубрика «Interdyscyplinarne seminarium historyczne PRZY PTPN», у публікаціях

якої детально висвітлювалися обговорення і дискусії під час проведення вказаних наукових заходів*.

Робота чергового XXVI інтердисциплінарного історичного семінару проходила відповідно до традиційної структури: презентація наукових монографій чергувалося з доповідями докторантів і претендентів на габілітацію, та їх наступним обговорення.

Українську наукову спільноту на семінарі представляли професор Черкаського національного університету ім. Богдана Хмельницького Віталій Масненко, професор Дрогобицького державного педагогічного університету ім. Івана Франка Віталій Тельвак та докторант Черкаського національного університету ім. Богдана Хмельницького, доцент Лідія Лазурко. Учасники заходу мали змогу обговорити як українські так і польські наукові видання.

Зокрема, українські історики презентували видання авторства В.В. Тельвака та В.П. Педича «Львівська історична школа Михайла Грушевського. Львів: Світ, 2016. 424 с.» і авторства Р.Я. Пирого та В.В. Тельвака «Михайло Грушевський. Біографічний нарис. Київ: Либідь, 2017. 576 с.». Наголошуючи на внеску М. Грушевського та його учнів у розвиток історичної науки як в Україні, так і в Польщі, в обговоренні взяли участь В. Вжосек, В. Вернер, Л. Лазурко, В. Юльковська, В. Масненко та ін. учасники семінару.

У наступній панелі семінару докторант Університету імені Адама Міцкевича у Познані Андріан Чос виголосив доповідь про специфіку born-digital джерел в історичних дослідженнях у світлі функціонування суспільних медіа. Зазначений підхід значно розширює обрії і можливості сучасного історіописання, але водночас породжує нові виклики, у тому числі й методологічного характеру.

На наступний день відбулося обговорення монографії доктора Магдалени Кардаш «Література та культурна політика у Східній Пруссії в 1933–1945 роках. Культурно-символічний ландшафт та відносини між центром та периферією» (*Literatura a polityka kulturalna w Prusach Wschodnich w latach 1933–1945. Krajobraz kulturowy i symboliczny a relacje centrum – peryferie*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2018, 337 s.), у якому окрім авторки взяли участь професори університету Адама Міцкевича в Познані Єжи Каложний, Яцек Ковалевський та ін. учасники семінару.

Досить жваву дискусію, з помітними критичними конотаціями, викликала передгабілітаційна доповідь Томаша Наконечного, який зацентрував увагу на постколоніальних дослідженнях у польських гуманітарних науках.

На завершення семінару відбулося обговорення монографії доктора Магдалени Новак «Два світи. Проблема національної ідентифікації Андрея Шептицького в 1865–1914 роках» (*Dwa światy. Zagadnienie identyfikacji narodowej Andrzeja Szeptyckiego w latach 1865–1914*. Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, 2018. 614 s.), яку представив також і професор Вальдемар Лазуга. Авторка зосередила увагу на особливостях трансформації національної ідентичності знаного релігійного діяча від польської до української, на що звертали увагу в обговоренні М. Солярська, В. Вжосек, В. Тельвак.

Зрештою, учасники XXVI інтердисциплінарного історичного семінару: «Історія@Теорія» зійшлися на думці в потребі ширшої співпраці істориків-науковців Польщі та України для вибудування власних національних історичних концепції та належного інформування своїх громадян про історичну спадщину сусідів. Українські історики також звертали увагу на необхідності такого роду семінарів для серйозного теоретико-методологічного обговорення власних досліджень, особливо коли йдеться про тексти дисертацій і монографій.

Денис Хоменко (Черкаси)

Orcid ID: 0000-0002-3369-9239

DOI: 10.31651/2076-5908-2019-1-125-126

* Див.: Chuda-Granat M. Sprawozdanie z posiedzenia odbytego w dniach 4-6 grudnia 2009 r. w Obrzycku wraz z omówieniem wystąpienia Karoliny Polasik-Wrzosek o kategorii miłości w piśmiennictwie Sylvii Plath i Anais Nin // *Sensus historiae. Studia Interdyscyplinarne*. – Vol. I (2010/1). – S. 159-169; Ї ж. Sprawozdanie z posiedzenia odbytego w dniach 15–17 czerwca 2010 r. w Ciążeńiu wraz z wystąpieniem Krzysztofa Pietkiewicza o książce Władimira V. Klimenka pt. *Klimat: nepročitanaja glava istorii* // *Sensus historiae*. – Vol. II (2011/1). – S. 171-174; Ї ж. Sprawozdanie z posiedzenia odbytego 3–5 listopada 2010 r. w Ciążeńiu // *Sensus historiae*. – Vol. III (2011/2). – S. 183-188.